

QORTI CIVILI - PRIM' AWLA

IMHALLEF

**ONOR. DR JOANNE VELLA CUSCHIERI
B.A., MAG. JUR. (EUR. LAW.), LL.D.**

Illum l-Erbgha 13 ta' Marzu, 2024

Kawza Numru: 8

Rikors Guramentat Numru:- 170/2018JVC

**Joseph Bartolo, Mary Farrugia,
Angelo Bartolo, Philip Bartolo,
Nazzareno Bartolo, John Bartolo,
Marvic Manicaro, Rose Anne
Attard, Liliana Bartolo u
Jacqueline Bartolo f'isimha
proprju u bhala legittima
rapprezentanti ta' binha minuri
Karl Bartolo permezz ta' digriet
datat 3 ta' Novembru 2022 l-atti
gew trasfuzi f'isem Brandon Lee
Bartolo stante li r-rikorrent
Philip Bartolo miet fil-mori tal-
kawza**

vs

**Nicholas Bartolo u Rose Agius,
fil-kwalita' taghha ta' ezezutrici
testamentarja tal-mejta Filippa
Bartolo**

Il-Qorti,

Regghet rat ir-rikors guramentat tar-rikorrenti Joseph Bartolo et li jaqra kif isegwi:

1. 'Illi l-esponenti Joseph Bartolo, Mary Farrugia, Angelo Bartolo, Philip Bartolo, Nazzareno Bartolo, John Bartolo, Marvic Manicaro, u l-konvenuti Nicholas Bartolo u Rose Agius huma lkoll ahwa Bartolo, ulied il-mejta Filippa Bartolo, ga armla ta' Anthony Bartolo, li mietet fl-4 ta' Marzu 2015.
2. Illi l-esponenti l-ohra Rose Anne Attard u Liliana Bartolo huma ulied il-mejjet Carmelo Bartolo, iben iehor ta' Filippa Bartolo, li gie dikjarat mejjet b'sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili tat-22 ta' Mejju 2007. L-esponenti Jacqueline Bartolo u binha minuri Karl Bartolo huma s-successuri Joseph Mark sive Joe-Mark Bartolo, li kien iben l-istess Carmelo Bartolo, u li miet fl-24 ta' Novembru 2007.
3. Illi s-successjoni ta' Filippa Bartolo hija regolata b'zewg testmenti pubblikati min-Nutar Dottor Hugh Grima fit-3 ta' Lulju 2002 u fil-5 ta' Ottubru 2010 rispettivament, li permezz taghhom, fost disposizzjonijiet ohra, innominat lill-hdax-il uliedha, u lil ulied binha premort Carmelo flimkien bejniethom, bhala eredi universali taghha, f'isimha indaqs

bejniethom, filwaqt li nnominat lil bintha l-konvenuta Rose Agius bhala ezekutrici testamentarja taghha.

4. Illi inoltre, bit-testment imsemmi taghha tal-5 ta' Ottubru 2010, Filippa Bartolo halliet b'titolu ta' prelegat, lill-konvenut Nicholas Bartolo, is-sehem ta' kwart indiviz (1/4) mill-ghalqa imsejha Tal-Iskallija sive tal-Hlas fl-inhawi maghrufa bhala Ta' Wied is-Sewda, fil-wied omonimu li jinsab fil-limiti ta' Hal-Qormi, liema ghalqa tikkonsisti f'habel wiehed u ghandha l-kejl superficjali ta' cirka elfejn u hames mitt metru kwadru (2,500mk), u ordnat li *dana il-prelegat jidhol biss fis-sehh, wara li l-prelegatarju igib stima jew stimi minn nies awtorevoli u indipendenti fuq il-valur tal-istess proprjeta laxxata in prelegat, ovvjament fid-data tal-mewt tal-istess testatrici u jkun dovut ihallas hdax minn tnax il-parti indivizi lil hutu l-ahwa Bartolo u lil ulied il-premort huh Carmelo Bartolo. Dan kollu irid isir fi zmien sena mill-mewt tal-istess testatrici'*.
5. Illi permezz ta' ittra legali tad-19 ta' Frar 2016, il-konvenut Nicholas Bartolo iddikjara li kien inkariga lill-perit Stephen Mangion biex jistma l-valur tal-art, filwaqt li l-konvenuta Rose Agius kienet inkarigat lill-perit Ian Cutajar ghall-istess skop, u li l-perit Cutajar kien tahom l-oghla stima, fis-somma ta' €31,000 (wiehed u tletin elf Ewro) ghall-intier, u li kien dispost ihallas lil hutu l-prezz proporzjonali taghha skond din l-istima.
6. Illi effettivamente l-istima ta' €31,000 tal-perit Ian Cutajar tirreferi ghall-valur tal-ghalqa bhala imqabbla lill-perlegatarju, meta fir-realta' din l-ghalqa mhijiex imqabbla u

ghalhekk ghandha tigi valutata bhala hielsa minn kull drittijiet ta' terzi.

7. Illi permezz ta' ittra responsiva tas-26 ta' Frar 2016, l-esponenti gharrfu lill-konvenuti li ma kinux lesti jaccettaw il-hlas offrut billi l-valur tal-ghalqa hielsa minn titolu ta' qbiela huwa dak ta' €62,000 li l-istess perit Ian Cutajar ta fl-istima tieghu.
8. Illi minkejja dan, il-konvenut Nicholas Bartolo ghadha biex iddepozita l-ammont offrut minnu, kontra kull wiehed mill-esponenti, fir-Registru ta' din il-Qorti, permezz ta' cedola ta' depozitu numru 371/2016.
9. Illi minkejja l-opposizzjoni motivata tal-esponenti, il-konvenuta Rose Agius accettat il-valutazzjoni li strah fuqha l-konvenut Nicholas Bartolo, tant li adottata fl-inventarju tal-assi ereditarju ta' Filippa Bartolo publikat min-Nutar Marco Buttigieg fil-25 ta' Lulju 2016.
10. Illi l-esponenti oggezzjonaw mal-konvenuta Rose Agius, (konfermata bhala ezekutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo permezz ta' digriet tal-Qorti Civili (Sezzjoni Gurisdizzjoni Volontarja) tat-2 ta' Frar 2017, Digriet Numru 138/2017), dwar il-valutazzjoni adottata minnha fl-inventarju, inkluz permezz ta' ittra ufficjali mibghuta lill-konvenuti fit-22 ta' Mejju 2017.
11. Illi minhabba f'din l-opposizzjoni, fid-digriet taghha tat-2 ta' Frar 2017, il-Qorti Civili (Sezzjoni Gurisdizzjoni Volontarja) ordnat li l-immissjoni ghandha tintalab l-ewwel mill-eredi u

mbaghad, fin-nuqqas li jersqu ghall-att, tintalab l-awtorizzazzjoni taghha.

12. Illi sal-lum pero' l-konvenuti baqghu ma ghamlu xejn aktar, u ghalhekk kellha ssir din il-kawza.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi u dawk kollha li jirrizultaw fil-kors tas-smigh ta' din il-kawza, prevja kull dikjarazzjoni ohra li tirrizulta mehtiega, l-esponenti jitolbu bir-rispett li din il-Qorti joghgobha:

1. tistabilixxi l-valur fid-data tal-mewt ta' Filippa Bartolo tal-kwota ta' kwart indiviz (1/4) mill-ghalqa fuq imsemmija mhollija b'titolu ta' prelegat lill-konvenut Nicholas Bartolo bit-testment tal-5 ta' Ottubru 2010 kif fuq spjegat;
2. tikkundanna lill-konvenut Nicholas Bartolo ihallas li kull wiehed mill-esponenti Joseph Bartolo, Mary Farrugia, Angelo Bartolo, Philip Bartolo, Nazzareno Bartolo, John Bartolo u Marvic Manicaro dodicesima parti indiviza (1/12) mill-imsemmi prezz, u dodicesima parti (1/12) indiviza ohra lill-esponenti Rose Ann Attard, Liliana Bartolo u Jacqueline Bartolo f'isimha proprju u f'isem il-minuri Karl Bartolo flimkien bejniethom;
3. tiddikjara u tiddeciedi d-dikjarazzjoni tal-valur ta' din il-kwota indiviza li l-konvenuta Rose Agius ghamlet fl-att ta' inventarju pubblikat min-Nutar Dottor Marco Buttigieg tal-25 ta' Lulju 2016 ma tiswiex;

4. konsegwentement tordna lill-konvenuta Rose Agius sabiex, fi zmien qasir u perentorju li jigi lilha prefiss, tidher fuq l-att korrettorju opportun sabiex tikkoregi l-valur ta' din il-kwota indiviza fid-data tal-mewt ta' Filippa Bartolo, filwaqt li tinnomina Nutar Pubbliku u kuraturi deputati sabiex jidhru ghall-eventwali kontumaci fuq l-istess att.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tat-22 ta' Meju 2017 kontra l-konvenuti, jew min minnhom, li jibqghu ingunti minn issa ghas-subizzjoni.'.

Rat ir-risposta guramentata ta' Rose Agius (K.I. 699750M) fil-kwalita' taghha ta' ezeutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo li taqra kif isegwi:

1. 'Illi preliminarjament d-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt in konfront taghha stante illi b'digriet nru. 797/2017 wara rikors nru. 644/17 tat-8 ta' Awwissu 2017 li kopja tieghu qed jigi hawn anness u mmarkat bhala **Dokument RA1**, il-Qorti Civili Sezzjoni Gurisdizzjoni Volontarja iddegretat li : "l-pussess tal-assi ereditarji jgaddi f'idejn l-eredi mal-mewt tad-decuius u ghalhekk f'tali kaz ghandhom jkunu l-eredi li jghaddu ghall-immissjoni fil-pussess tal-legat. F'dan is-sens tirrevoka in parte contrario imperio id-digriet taghha 1318/17 fejn irriteniet li r-rikorrenti tista' titlob l-awtorizzazzjoni ta' din il-Qorti biex timitti lill- legatarju fil-pussess tal-legat.
2. Illi ghalhekk hija ma tistax tagixxi fil-kwalita' taghha ta' ezeutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo u ghalhekk ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju gialadarba hija giet imharrka fil-kwalita' taghha bhala tali

stante li hija ma agixxietx oltre l-poteri moghtija lilha mill-istess Qorti Civili Sezzjoni tal-Gurisdizzjoni Volontarja.

3. Illi fil-mertu u minghajr pregudizzju ghas-suespost, hija ma ghandha l-ebda oggezzjoni li jigi stabbili il-valur fid-data tal-mewt ta' Filippa Bartolo ta' l-ghalqa fuq msemmija stante li l- valutazzjoni li hija gabet mal-mewt tal-istess Filippa Bartolo kienu zewg valutazzjonijiet maghmula mill-Perit Ian Cutajar u l-Perit Stephen Mangion li qed jigu hawn annessi u mmarkati bhala **Dokument RA2** u **Dokument RA3**.
4. Illi hija ghazlet l-oghola stima tal-Perit Ian Cutajar Dokument RA2 fid-dikjarazzjoni tal-assi li ghamlet ghall-hatra taghha ta' ezekuttrici testamentarja ta' Filippa Bartolo Dokument F fil-process u dan kif jirrizulta mir-rikors nru. 1298/15 degretat fit-2 ta' Frar 2017 skond digriet nru. 138/2017.
5. Illi l-art in kwistjoni ma kinitx libera u franka, kienet soggetta ghall-qbiela tal-istess Nicholas Bartolo li kien jhallas il-qbiela mhux biss lill-mejta ommu Filippa Bartolo imma wkoll liz-zijiet materni Grazia, Vincenza u Lawrence, u dan kif jirrizulta mid-dokument tat-8 ta' Meju 1997 hawn anness u mmarkat bhala Dokument **RA4**.
6. Illi sussegwentement l-imsemmi Nicholas Bartolo akkwista tlett kwarti indizi minn din l-ghalqa minghand iz-zijiet tieghu Lawrence Abela, Grazia Abela u Vincenza Abela, biex b'hekk baqa' jhallas il-gabbilag lill-ommu Filippa Bartolo ghar-rigward sehema ta' kwart indiviz li ma kienx ghadu akkwista.

7. Illi l-intimata Rose Agius accettat il-valutazzjoni tal-Perit Ian Cutajar li kienet l-oghola valutazzjoni minn dik tal-perit Stephen Mangion skond l-inventarju minnha ppublikat tal-25 ta' Lulju 2016 fl-atti tan-Nutar Dottor Marco Buttigieg li qed jigi hawn anness u mmarkat bhal Dokument **RA5**.
8. Illi Rose Agius, Amante Bartolo, Agnes Mifsud accettaw li jiehd u sehemhom mill-€7,750 kif valutati mill-Perit Ian Cutajar u dan irrilaxjaw ricevuta lill-imsemmi Nicholas Bartolo.
9. Illi gialadarba d-digriet 797/2017 tal-Qorti Civili Sezzjoni Gurisdizzjoni Volontarja ezentat lil Rose Agius fil-kwalita' taghha premessa li timitti fil-pussess lil Nicholas Bartolo m'hemmx ghalfejn li l-istess Rose Agius tidher fuq att korrettorju sabiex tikkoregi kwalsiasi valur tal-kwota indiviza fid-data tal-mewt ta' Filippa Bartolo stante illi hija din il-Qorti wara li l-valutazzjonijiet odjerni li ser tiddetermina l-valur l-imsemmi.
10. Illi ghalhekk gialadarba l-imsemmija Rose Agius imxiet skond id-digriet tal-Qorti Civili Sezzjoni Gurisdizzjoni Volontarja hija m'ghandhiex tbat i spejjez u ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.
11. Salv eccezzjonijiet ohra u bl-ispejjez.'.

Rat ir-risposta guramentata tal-intimat Nicholas Bartolo li taqra kif isegwi:

1. 'Illi l-esponenti jaqbel mal-fatti hekk kif dedotti fir-Rikors Guramentat fil-paragrafi Numru 1 sa Numru 4;

2. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-esponenti ma jaqbilx ghar-rigward tal-valur attribwibbli ghal porzjon raba li ghandu japplika, u konsegwentement ma jaqbilx dwar l-ammont li r-rikorrenti jikkontendu li ghandu jigi mhallas lilhom mill-esponenti, in kwantu tali ammont ma jirriflettix il-valur propju u reali tal-porzjon raba de quo u ghalhekk ma jirriflettix l-intendiment car tat-testatrici, omm il-kontendenti;
3. Illi l-porzjon ta' art in kwistjoni kienet tappartjeni originarjament lin-nanniet tal-kontendenti, u cioe il-mejtin Angelo u Rose Abela, u wara l-mewt ta' l-istess ghaddiet b'mod indiviz ghand omm il-kontendenti u tliet hutha (li jigu ghalhekk zijiet tal-kontendenti) fi kwota ta' kwart indiviz kull wiehed;
4. Illi l-esponenti:
  - a. Ilu ghal numru kbir ta' snin jahdem din l-istess art bhala gabilott (kif jirrizulta mill-ktieb tar-raba relativ il kopja taghha qed tigi hawn annessa u mmarkata bhala Dok. A);
  - b. F'din il-kapacita' l-esponenti sahansitra fl-1997 kien ghamel a spejjez tieghu formazzjoni ta' giebjja u kamra propju fuq din l-istess porzjoni ta' art (kif jirrizulta mid-dikjarazzjoni maghmula mill-imsemmija zijiet tal-kontendenti li qed tigi hawn annessa u mmarkata bhala Dok B);
  - c. Fl-2001 l-esponenti kien ghadda biex jakkwista t-tliet kwarti indivizi ta' l-istess porzjoni ta' art minghand l-imsemmija tliet zijiet tal-kontendenti biex b'hekk l-art de

quo giet tappartjeni tliet kwarti indivizi lill-esponenti u kwart indiviz lill mejta omm il-kontendenti;

- d. Anke wara dan l-akkwist, l-esponenti baqa' jahdem l-art kollha kemm hi, u ghas-sehem dovut lil ommu ghad-dritt li jahdem fuq din il-porzjon art b'referenza ghal kwart indiviz taghha, huwa kien jghaddi lill-istess ommu sehem mil-prodott li kien jirrikava mill-istess art, u dan kien isir a piena konoxxenza tal-kontendenti kollha kemm huma u l-intimata Rose Agius, u dwar liema qatt ma kien hemm kwalunkwe problema jew oggezzjoni;
5. Illi ghaldaqstant il-konsegwenza tal-premess ma jista' bl-ebda mod, bir-rispett jigi asserit illi l-art in kwistjoni ghandha tigi valutata bhala libera u franka, u dan in kwantu l-esponenti ilu jahdimha ghal madwar erbghin sena u ukoll in kwantu li l-benefikati fuq l-istess art saru a spejjez ta' l-istess esponenti fil-kapacita tieghu tal-gabillott ta' l-istess;
6. Illi l-esponenti kien effettivament inkariga Perit fi zmien sena mill-mewt tat-testatrici ezattament *ai termini* tad-dispozizzjonijiet testamentari relattivi u applikabbli, u ghalhekk huwa onora *in toto* l-pattijiet u kundizzjonijiet imposti fuqu mit-testatrici sabiex dan ikun jista jiehu l-legat hekk kif imholli lilu (Kopja tar-rapport tal-Perit Mangion hawn annessa u mmarkata bhala Dok. C)
7. Illi ghandu jirrizulta illi teknikament l-intimata Rose Agius fil-kapacita' taghha ta' ezekutrici testamentari ma kellix ghalfejn tinkariga Perit hija stess ghal fini ta' valutazzjoni tal-propjeta' ossia porzjon raba in kwistjoni rigward il-legat *de quo*, ghaliex tali obbligu kien jinkombi fuq l-esponenti;

8. Illi minghajr pregudizzju l-esponenti ma jopponix u qatt ma kellu opposizzjoni dwar ' l fatt li ghandu jhallas lir-rikorrenti s-sehem taghhom ta' wiehed minn tnax (1/12) kull wiehed ta' l-ammont tal-valur tal-porzjon ta' raba' maghrufa bhala ta' l-Isqallija, sive Tal-Hlas f'Wied Sewda, limiti ta' Hal-Qormi, Malta, tant hu hekk illi kien hu stess li ddepozita fir-Registru ta' dina l-Onorabbli Qorti, permezz ta' cedola ta' depozitu Numru 371/2016 l-ammont rizultanti minn tali valutazzjoni;
9. Illi ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jirrizultaw infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu respinti bl-ispejjez kontra l-istess atturi li del resto naqsu minghajr ebda raguni valida milli jaccettaw l-ammonti gusti gja lilhom offerti ai termini tad-dispozizzjoni testamentari tal-mejta omm il-kontendenti;
10. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Dikjarazzjoni ta' fatti ta' Nicholas Bartolo (Karta ta' Identita' Numru 275849(M)):

Jesponi bir-rispett u bil-gurament tieghu jikkonferma:

1. Illi l-fatti msemija mir-rikorrenti fl-ewwel paragrafu sal-hames paragrafu tar-riokors guramentat taghhom ma humiex qed jigu kkontestati;
2. Illi l-fatti msemija mir-rikorrenti fis-sitt paragrafu tar-rikors guramentat taghhom qeghdin jigu kkontestati u dan in kwantu l-esponenti ilu ghal madwar dawn l-ahhar erbghin sena jahdem din l-istess porzjoni raba, u dan minghajr ebda oggezzjoni da parte tal-kontendenti kollha, u ghaldaqstant bl-ebda mod ma

dan il-porzjon raba jista' jitqies bhala libera u franka, u dan kif ser jirrizulta waqt is-smiegh u t-trattazzjoni tal-kawza odjerna;

3. Illi l-fatti msemmija mir-rikorrenti fis-seba paragrafu tar-rikors guramentat taghhom huma qeghdin jigu kkontestati u kwalunkwe pretenzjonijiet msemmija ghandhom jigu ppruvati sal grad rikjest mil-ligi;
4. Illi l-fatti msemmija mir-rikorrenti fit-tmienja tar-rikors guramentat taghhom ma humiex qed jigu kkontestati;
5. Illi fir-rigward tal-fatti msemmija mir-rikorrenti fid-disa paragrafu tar-rikors guramentat taghhom, jinghad illi jirrizulta lill-esponenti illi l-ezekutrici testamentarja Rosa Agius dejjem agixxiet skont il-poteri taghha u ghamlet dak kollu li kellha taghmel sabiex taqdi d-dmirijiet taghha ta' ezekutrici testamentarja u taccerta ruhha illi d-disposizzjonijiet testamentarji kienu fil-fatt sodisfatti;
6. Illi fir-rigward tal-fatti msemmija fil-paragrafu ghaxra sal-paragrafu tnax tar-rikors guramentat taghhom,'.

Rat l-affidavits, xhieda, certifikat tal-mewt, ricerki testamentarji sigrieti u pubblici, testmenti, digriet ta' hatra tal-ezekutrici testamentarja, sentenza, digrieti ta' ftuh tas-successjoni, digrieti ulterjuri, stimi ta' periti *ex-parte*, inventarju, dokument mahrug mid-Dipartiment ta' l-Agricoltura u Sajd indikat bhala 'Biljett tar-Registrazzjoni tal-Biedja (Part-time)', kopja tal-ktieb tar-raba', cedola ta' depositu, kuntratti, dokumenti u l-provi kollha esebiti fl-atti;

Rat illi nghatat sentenza in parte minn din l-istes Qorti nhar it-28 ta' Ottubru, 2021 (a fol. 261 et seq tal-process) dwar il-hames eccezzjoni tal-intimata Rose Agius fejn eccepiet li l-intimat Nicholas Bartolo kellu titolu ta' qbiela fuq l-art mertu tal-kawza odjerna u rat li l-Qorti kif preseduta wara li ghamlet il-kunsiderazzjonijiet kollha necessarji ghaddiet sabiex cahdet l-eccezzjoni msemija;

Rat ir-rikors tal-intimata Rose Agius fil-kwalita' taghha bhala ezezutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo datat 29 ta' Ottubru, 2021 fejn permezz tieghu talbet sabiex ai termini tal-Artikolu 231 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta din il-Qorti tawtorizzaha tinterponi appell mis-sentenza parzjali tat-28 ta' Ottubru, 2021, rat ir-risposta tal-intimat Nicholas Bartolo pprezentata nhar l-1 ta' Frar, 2022 u rat id-digriet tal-Qorti datat 8 ta' Frar, 2022 fejn l-Qorti cahdet it-talba;

Rat ukoll ir-rikors tal-intimat Nicholas Bartolo pprezentat fit-2 ta' Novembru, 2021 fejn permezz tieghu talab sabiex il-Qorti tawtorizzah jinterponi appell mis-sentenza preliminari moghtija fit-28 ta' Ottubru, 2021 ai termini ta' l-Artikolu 231 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, rat ir-risposta tar-rikorrenti ntavolata nhar it-3 ta' Dicembru, 2021 u rat id-digriet tal-Qorti moghti fit-8 ta' Frar, 2022 fejn qieset li stante li l-awtorizzazzjoni ghall-appell f'dan l-istadju sservi biss sabiex ittawwal il-proceduri nutilment cahdet it-talba;

Rat ukoll li r-rikorrenti fir-risposta msemija tat-3 ta' Dicembru, 2021 fil-punt indikat bin-numru ruman (iii) iddikjaraw li huma jaccettaw li jistrieħu fuq l-istima moghtija mill-Perit Ian Cutajar inkarigat mill-intimata Rose Agius fil-kwalita' taghha ta'

ezekutrici testamentarja għall-għalqa vakanti fis-somma ta' tnejn u sittin elf Ewro (€62,000);

Rat ir-rapporti kollha ex-parte li gew ipprezentati mill-partijiet fl-atti;

Rat ir-rikors ta' Joseph Bartolo et ipprezentat nhar il-25 ta' Ottubru, 2022 fejn permezz tieghu nformaw lil Qorti li fil-mori tal-kawza gie nieqes l-attur Philip Bartolo u ai termini tal-Artikolu 807 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta talbu li l-Qorti tordna li din il-kawza tghaddi fil-persuna ta' Brandon Lee Bartolo minflok il-mejjet missieru Philip Bartolo attur f' din il-kawza u rat id-digriet tat-3 ta' Novembru, 2022 fejn il-Qorti laqghet it-talba li l-atti jigu trasfuzi f'isem Brandon Lee Bartolo;

Rat illi fil-verbal datat 23 ta' Frar, 2023 il-kawza giet differita għallum għad-decizjoni bil-fakulta' tal-partijiet li jipprezentaw noti ta' sottomissjonijiet b' termini mposti fuqhom;

Rat is-sottomissjonijiet esebiti fl-atti;

Rat l-atti kollha.

Ikkunsidrat:

L-ewwel u t-tieni eccezzjoni tal-intimata Rose Agius fil-kwalita' tagħha ta' ezekutrici testamentarja - liberata mill-osservanza tal-gudizzju:

Illi l-intimata Rose Agius fil-kwalita' tagħha ta' ezekutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo fl-ewwel u t-tieni eccezzjoni eccepjet li d-domandi attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt fil-

konfront taghha stante li b'digriet bin-numru 797/2017, wara rikors numru 644/17 tat-8 ta' Awwissu, 2017, il-Qorti Civili Sezzjoni Volontarja iddekretat li l-pussess tal-assi ereditarju jghaddi f'idejn l-eredi mal-mewt tad-decujus u ghalhekk f'tali kaz ghandhom jkunu l-eredi li jghaddu ghall-immissjoni fil-pussess tal-legat u ghattiet sabiex irrevokat *contrario imperio* d-digriet taghha fejn irriteniet li r-rikorrenti tista titlob l-awtorizzazzjoni ta' din il-Qorti biex timmitti lill-legatarju fil-pussess tal-legat. Fit-tieni eccezzjoni sostniet li ghaldaqstant hija ma tistax tagixxi fil-kwalita' taghha ta' ezekutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo u ghalhekk ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju gjaladarba hija giet imharrka fil-kwalita' taghha bhala tali stante li hija ma agixxiex oltre l-poteri moghtija lilha mill-istess Qorti Civili Sezzjoni ta' Gurisdizzjoni Volontarja.

Illi l-Qorti tirrileva li l-irwol tal-intimata Rose Agius fil-kwalita' taghha ta' ezekutrici testamentarja fil-kawza odjerna prattikament huwa limitat mal-kontenut tat-tielet u r-raba' talba fejn qieghed jintalab li d-dikjarazzjoni ta' valur li hija ghamlet fl-att ta' inventarju publikat min-Nutar Dottor Marco Buttigieg tal-25 ta' Lulju, 2016 ma tiswiex u li konsegwentement tigi ordnata taghmel att korrettorju opportun sabiex tikkoregi l-valur tal-kwota indiviza. Jirrizulta ghaldaqstant li meta r-rikorrenti istitwew il-proceduri fil-konfront taghha fil-kwalita' ta' ezekutrici testamentarja sabiex isir dak minnhom mitlub effettivament hija kienet il-legittima kontradittrici sabiex taghmel dan. Ghaldaqstant il-Qorti ser tghaddi sabiex tichad dawn iz-zewg eccezzjonijiet.

Kunsiderazzjonijiet:

Illi dak li jonqos li jigi trattat f'din il-kawza huwa liema valur ghandu jigi adottat ghall-kalkolazzjoni tal-kwota ta' kwart indiviz

(1/4) tal-porzjon art maghrufa bhala 'Tal-Iskallija' sive 'Tal-Hlas' fl-inhawi maghrufa bhala 'Ta Wied is-Sewda', fil-wied omonimu li jinsab fil-limiti ta' Hal-Qormi, liema ghalqa tikkonsisti f'habel wiehed u ghandha l-kejl superficjali ta' cirka elfejn u hames mitt metru kwadru (2500m.k.).

Illi in sintezi l-fatti li waslu ghal kaz odjern huma li Filippa Bartolo omm/nanna tar-rikorrenti u l-intimati skont il-kaz, kienet proprjetarja ta' kwart indiviz (1/4) ta' porzjon art maghrufa bhala 'Tal-Iskallija' sive 'Tal-Hlas' imsemmija fil-paragrafu precedenti. Filippa Bartolo giet nieqsa fl-14 ta' Marzu, 2015 (fol. 6) u rregolat il-wirt u successjoni b'zewg testmenti datati 3 ta' Lulju, 2002 u 5 ta' Ottubru, 2010 it-tnejn fl-atti tan-Nutar Hugh Grima (fol. 7). Ta' rilevanza ghal kaz odjern huwa l-ewwel artikolu tat-testment tal-5 ta' Ottubru, 2010 (fol. 16) fejn permezz tieghu hija halliet b'titolu ta' prelegat is-sehem ta' kwart indiviz (1/4) mill-porzjon art maghrufa bhala 'Tal-Iskallija' sive 'Tal-Hlas' lill-intimat Nicholas Bartolo bil-kundizzjoni mposta fuqu li jhallas lil hutu sehemhom mill-art u dan wara li tingieb stima jew stimi min-nies awtorevoli u ndipendenti fuq il-valur. Dan l-ewwel artikolu jiddisponi kif isegwi:

'L-Ewwel Artikolu

It-testatrici qed thalli b'titolu ta' prelegat lill binha Nicholas Bartolo bis-sostituzzjoni volgari ghar-rispettivi uliedhu f'kas ta' premorienza tieghu ghat-testatrici is-sehem ta' kwart indiviz (1/4) mill ghalqa imsejha Tal-Iskallija sive Tal-Hlas fl-inhawi maghrufa bhala Ta' Wied is-Sewda, fil-Wied omonimu li jinsab fil-limiti ta' Hal-Qormi liema ghalqa tikkonsisti minn habel wiehed u ghandha l-kejl superficjali l-ghalqa kollha ta' cirka elfejn u hames mitt metru kadru

(2,500m²) u konfinanti mit-Tramuntana ma beni tal-eredi tal-Avukat Dottor Filippo Debono jew l-aventi kawza minnu mill-Punent ma beni ta' Filippo Vassallo jew l-aventi kawza tieghu u minn nofsinhar ma beni tal-eredi tal-Monsinjur Kanonku Dun Roberto Caruana Gatto jew l-aventi kawza tieghu jew irjeh ohra verjuri libera u franka bid-drittijiet u pertinenzi kollha taghha u bid-dritt ta' passagg bir-rigel u bil-bhima minn fuq il-beni tal-aventi kawza tal-Kanonku Dun Roberto Caruana Gatt;

It-testatrici trid u tordna illi dana il-prelegat jidhol biss fis-sehh, wara li l-prelegatarju igib stima jew stimi minn nies awtorevoli u indipendenti fuq il-valur tal-istess propjeta laxxata in prelegat, ovvjament fid-data tal-mewt tal-istess testatrici u jkun dovut ihallas hdax minn tnax il-parti indivizi lill hutu l-ahwa Bartolo u lill ulied il-premort huh Carmelo Bartolo. Dan kollu irid isir fi zmien sena mil mewt tal-istess testatrici;’.

Illi l-kwistjoni li nsorgiet bejn il-partijiet hija jekk il-porzjon art in kwistjoni ghandhiex tigi valutata soggetta ghal qbiela jew le, peress li l-intimat Nicholas Bartolo avvanza titolu ta' qbiela fuq l-art, b'dan li l-kwistjoni ta' inkwilinat kienet ser taghmel differenza fil-valur tal-art u konsegwentement fil-kwota spettanti lil kull parti. Infatti l-intimata Rose Agius fil-kwalita' taghha ta' ezekutrici testamentarja tal-mejta Filippa Bartolo fir-risposta guramentata taghha qajmet bhala eccezzjoni it-titolu ta' inkwilinat tal-intimat Nicholas Bartolo fil-hames eccezzjoni, liema eccezzjoni giet michuda b'decizjoni tat-28 ta' Ottubru, 2021 (a fol. 261 et seq tal-process). Gialadarba f'dan l-istadju l-kwistjoni tal-inkwilinat tal-intimat Nicholas Bartolo giet sorvolata bid-decizjoni msemmija, jifdal jigi deciz liema valur ghandu jigi applikat mill-Qorti.

Illi l-partijiet fil-kawza pprezentaw tlett rapporti *ex-parti* ta' diversi Periti kif isegwi:

1. Stima li saret fuq struzzjoni tal-intimata Rose Agius fil-kwalita' taghha ta' ezekutrici testamentarja ta' Filippa Bartolo tal-Perit Ian Cutajar datata 15 ta' Gunju, 2015 a fol. 53 et seq tal-process fejn l-istima tal-art libera u franka kienet fl-ammont ta' tnejn u sittin elf Ewro (€62,000) u ghalhekk il-kwart indiviz (1/4) in kwistjoni kellu l-valur ta' hmistax il-elf u hames mitt Ewro (€15,500);
2. Stima li saret fuq struzzjoni tal-intimat Nicholas Bartolo tal-Perit Stephan Mangion datata 22 ta' Ottubru, 2015 a fol. 72 et seq tal-process fejn l-istima tal-art (fejn m'hemmx indikat hux qed tigi vvalutata libera u franka) kienet fl-ammont ta' tmienja u ghoxrin elf (€28,000) bil-benefikati u ghalhekk il-kwart indiviz (1/4) in kwistjoni kellu l-valur ta' sebgha 'telef Ewro (€7,000);
3. Stima li saret fuq struzzjoni tar-rikorrenti Joseph Bartolo et tal-Perit Philip Micallef datata 23 ta' April, 2016 a fol. 302 tal-process fejn l-istima tal-art libera u franka kienet fl-ammont ta' hamsa u sittin elf Ewro (€65,000) u ghalhekk il-kwart indiviz (1/4) in kwistjoni ghandu l-valur ta' sittax il-elf mitejn u hamsin ewro (€16,250).

Illi l-Qorti tinnota li r-rikorrenti fir-risposta taghhom tat-3 ta' Dicembru, 2021 (fol. 298) ghar-rikors tal-intimat Nicholas Bartolo fejn talab awtorizzazzjoni li jappella mid-decizjoni in parte fil-punt indikat bin-numru ruman (iii) iddikjaraw li qeghdin jaccettaw li jistrieu fuq l-istima moghtija mill-Perit Ian Cutajar inkarigat mill-intimata Rose Agius fil-kwalita' taghha ta' ezekutrici testamentarja ghal ghalqa vakanti, fis-somma ta' tnejn u

sittin elf Ewro (€62,000). Sussegwentement ipprezentaw ir-rapport tal-Perit Philip Micallef (fol. 302) fejn il-valur tal-art kien ivarja bi ffit ghas-somma ta' hamsa u sittin elf Ewro (€65,000).

Illi l-Qorti rat ukoll illi l-intimat Nicholas Bartolo fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu jinsisti li l-Qorti ghandha tiskarta kwalunkwe rapport u ghandha tikkunsidra biss l-istima tal-Perit Stephan Mangion. Din il-Qorti ma taqbilx mal-fehma tal-intimat Nicholas Bartolo u tqis li jkun l-aktar idoneu u gust li taghmel taghha r-rapport tal-Perit Ian Cutajar datat 15 ta' Gunju, 2015 a fol. 53 et seq tal-process liema rapport jaghti bhala valur lil art in kwistjoni l-ammont ta' tnejn u sittin elf Ewro (€62,000) w'ghalhekk ghandu jkun applikat dan il-valur ai fini tal-kaz odjern. Il-Qorti tqis li fix-xhieda tieghu fis-seduta tal-4 ta' Frar, 2020 (fol. 166) il-Perit Cutajar ta xhieda cara dwar kif graw realment il-fatti u l-Qorti tqis li l-posizzjoni tieghu kienet wahda ndipendenti. Il-Qorti hi tal-opinjoni ghalhekk li l-ewwel stima li nharget bla bidwi kienet dik li tirrapprezenta l-valur reali tal-art mertu tal-kawza odjerna. Ghaldaqstant il-Qorti tiddeciedi li l-valur attribwibbli lill-kwota ta' kwart indiviz (1/4) tal-porzjon art maghrufa bhala 'Tal-Iskallija' sive 'Tal-Hlas' fl-inhawi maghrufa bhala 'Ta Wied is-Sewda', fil-wied omonimu li jinsab fil-limiti ta' Hal-Qormi, liema ghalqa tikkonsisti f'habel wiehed u ghandha l-kejl superficjali ta' cirka elfejn u hames mitt metru kwadru (2500m.k.) ghandu jkun dak ta' hmistax il-elf u hames mitt Ewro (€15,500).

Decizjoni:

Ghaldaqstant ghar-ragunijiet kollha suesposti din il-Qorti tghaddi sabiex taqta' w'tiddeciedi l-kawza odjerna kif isegwi:

1. Tichad l-eccezzjonijiet kollha rimanenti tal-intimati;

2. Tilqa' l-ewwel talba u tistabbilixxi l-valur fid-data tal-mewt ta' Filippa Bartolo tal-kwota ta' kwart indiviz (1/4) mill-ghalqa fuq imsemmija mhollija b'titolu ta' prelegat lill-intimat Nicholas Bartolo bit-testment tal-5 ta' Ottubru, 2010 kif fuq spjegat fuq l-istima tal-Perit Ian Cutajar a fol. 53 tal-process fl-ammont ta' hmistax il-elf u hames mitt Ewro (€15,500);
3. Tilqa' t-tieni talba u tikkundanna lill-intimat Nicholas Bartolo ihallas li kull wiehed mir-rikorrenti Joseph Bartolo, Mary Farrugia, Angelo Bartolo, Brandon Lee Bartolo, Nazzareno Bartolo, John Bartolo u Marvic Manicaro dodicesima parti indiviza (1/12) mill-imsemmi prezz, u dodicesima parti (1/12) indiviza ohra lir-rikorrenti Rose Ann Attard, Liliana Bartolo u Jacqueline Bartolo f'isimha proprju u f'isem il-minuri Karl Bartolo flimkien bejniethom;
4. Tilqa' t-tielet talba u tiddikjara u tiddeciedi li d-dikjarazzjoni tal-valur ta' din il-kwota indiviza li l-intimata Rose Agius ghamlet fl-att ta' inventarju pubblikat min-Nutar Dottor Marco Buttigieg tal-25 ta' Lulju 2016 ma tiswiex;
5. Tichad ir-raba' talba stante li l-Qorti f'dan l-istadju ma tqisx li hemm bzonnha.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tat-22 ta' Mejjun 2017 interament a karigu tal-intimati ugwalment.

Moqrija.

Onor. Imhalled Dr. Joanne Vella Cuschieri
B.A., Mag. Jur. (EUR.LAW), LL.D.
13 ta' Marzu, 2024

Cora Catania
Deputat Registratur
13 ta' Marzu, 2024